

BÖLÜM 7

SAĞLIK GÜVENLİĞİ BAĞLAMINDA TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ SİĞİNMACILAR

Murat AYYILDIZ¹
Pınar ÜNKÜR²

1. GİRİŞ

İnsanlık, varoluşundan beri her dönemde, bulaşıcı ve salgın hastalıklar başta olmak üzere, çeşitli sağlık sorunları ile karşı karşıya gelmiştir. Bu sağlık sorunlarının bireyler üzerinde olduğu kadar toplumlar üzerinde de (ekonomik, sosyal, kültürel, demografik vb.) oldukça ciddi etkileri olmuştur. İnsanlık tarihindeki korkutucu tecrübeler, toplumsal düzeyde yıkıcı etkileri olması muhtemel sağlık sorunlarının “tehdit” olarak görülmesini ve konuya “güvenlik” perspektifinden yaklaşılmasını beraberinde getirmiştir.

Göç sürecinin doğasındaki zorlu koşullar göçmenlerin sağlıkları üzerinde olumsuz etkilere zemin hazırlamakta ve birçok sağlık sorununa yol açmaktadır. Göç sürecinden kaynaklı veya süreç ile ilişkili sağlık sorunları, sadece göçmenler ile sınırlı kalmamakta, göçmenlere ev sahipliği yapan ülkelerin toplum sağlığını da (özellikle zorunlu toplu göçlerde) etkileyebilmektedir. Göç sürecinin olumsuz koşullarının sağlığın belirleyicileri üzerindeki olumsuz etkisi ile göçmen grupların sağlık savun-

¹ Doktora Öğrencisi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yönetimi AD., muratayyildiz@gmail.com

² YL. Öğrencisi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yönetimi AD., pinarunkur@gmail.com

alandığında yönetilmeye çalışılan zorluk daha iyi anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, Suriyeli sığınmacılardan kaynaklı ve/veya sığınmacılarla ilişkili toplum sağlığı güvenliğini tehdit eden risklerinin yönetilebilmesi açısından ülke sağlık sistemi yanıt kapasitesinin güçlendirilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması ile ulusal ve uluslararası düzeyde yönetim ve işbirliği mekanizmalarının etkin olarak kullanımının kritik önemde olduğu unutulmamalıdır.

KAYNAKLAR

- Afaq, A., and Sirohi, N. (2018). The New York Declaration For Refugees And Migrants. *World Affairs: The Journal of International Issues*, 22(1), 80-97.
- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. (2015). Geçici koruma altındaki yabancılara ilişkin sağlık hizmetlerinin yürütülmesi hk genelge. https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/2311/files/2015_8_Gecici_Koruma_altındaki_Yabancılara_Iliskin_Saglik_Hizmetlerinin_Yurutulmesi.pdf adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- Aksakal, F.N. (2019). Göçmenlere Yönelik Bağışıklama Hizmetleri. *Göç ve Sağlık*. (T.C. Sağlık Bakanlığı Yayın No: 1147, s 82-90) içinde. *Uzerler Matbaacılık*.
- Aldis, W. (2008). Health security as a public health concept: a critical analysis. *Health Policy and Planning*, 23(6), 369-375.
- Bateman-House, A., and Fairchild, A. (2008). Medical examination of immigrants at Ellis Island. *AMA Journal of Ethics*, 10(4), 235-241.
- Chiu, Y. W., Weng, Y. H., Su, Y. Y., Huang, C. Y., Chang, Y. C., and Kuo, K. N. (2009). The nature of international health security. *Asia Pacific journal of clinical nutrition*, 18(4), 679-683.
- Çağlar, T. (2018). Göç çalışmaları için kavramsal bir çerçeve. *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8), 26-49.
- Diker, E. (2018). Türkiye'deki Suriyeli Mültecilerle İlgili Kaynakçalar: Sağlık. *Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, FMRC Serisi*, (1).
- Ekici, S. ve Tuncel, G. (2015). Göç ve insan. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 9-22.
- Ertem, M. ve Keklik, K. (2019). Göç edenlerin sağlık gereksinimleri ve sağlık hizmetlerine erişim. *Göç ve Sağlık*. (T.C. Sağlık Bakanlığı Yayın No: 1147, s 46-53) içinde. *Uzerler Matbaacılık*.
- Eskiocak, M., Marangoz, B. ve Etiler N. (2016). Suriye, Türkiye ve Irak'ta Savaşın Bölgedeki Bulaşıcı Hastalıklara Etkileri. *Savaş, Göç ve Sağlık*, (s 46-51) içinde. *Türk Tabipleri Birliği Yayınları*.
- European Centre for Disease Prevention and Control. (2018). Public health guidance on screening and vaccination for infectious diseases in newly arrived migrants within the EU/EEA. *Stockholm: ECDC*. Ss.4.
- Gavi, The Vaccine Alliance. (b.t.). About our alliance. <https://www.gavi.org/our-alliance/about> adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (b.t. a). Geçici korumamız altındaki Suriyeliler. <https://www.goc.gov.tr/gecici-korumamiz-altindaki-suriyeliler> adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (b.t. b). Göç İstatistikleri: Geçici koruma. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (2019) Geçici koruma yönetmeliği. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/21.5.20146883.pdf> adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- Grabovschi, C., Loignon, C., and Fortin, M. (2013). Mapping the concept of vulnerability related to health care disparities: a scoping review. *BMC health services research*, 13(1), 1-11.
- Gushulak, B. D., Weekers, J., and MacPherson, D. W. (2009). Migrants and emerging public health issues in a globalized world: threats, risks and challenges, an evidence-based framework. *Emerging health threats journal*, 2(1), 7091.

- Gültaç, A., ve Balçık, P. Y. (2018). Suriyeli sığınmacılara yönelik sağlık politikaları. *Sakarya Tıp Dergisi*, 8(2), 193-204.
- Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü (b.t. a). Göçmen sağlığı merkezi. T.C. Sağlık Bakanlığı. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/g%C3%B6%C3%A7men-sa%C4%9Flu%C4%B1%C4%9F%C4%B1-merkezleri.html> adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, (b.t. b). Gönüllü sağlık tesisleri. T.C. Sağlık Bakanlığı. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/g%C3%B6n%C3%BCll%C3%BC-sa%C4%9Flu%C4%B1k-tesisleri.html> adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, (b.t. c). Yabancı Uyruklular Polikliniği. T.C. Sağlık Bakanlığı. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/yabanc%C4%B1-uyruklar-poliklini%C4%9Fi.html> adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, (2019). Ani gelişen halk sağlığı tehditlerine yönelik erken uyarı cevap sistemi uygulama yönergesi. https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/mevzuat/yonergeler/ani_gelis_en_halk_sagligi_tehditleri_Yonerge.pdf adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- International Organization for Migration (2017a). Health Of Migrants: Resetting The Agenda. International Organization for Migration. Sf.4 https://publications.iom.int/system/files/pdf/gc2_sri-lanka_report_2017.pdf adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- International Organization for Migration (2017b). IOM Regional Response To The Syria Crisis. https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbd1486/files/situation_reports/file/IOM_Regional_Response_to_the_Syria_Crisis_Sitrep_February_2017.pdf adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- International Organization for Migration (2019a). World Migration Report 2020. International Organization for Migration. Ss.212-223.
- International Organization for Migration (2019b). Global Health Security Partner Engagement (Broşür). Global: IOM. <https://migrationhealthresearch.iom.int/global-health-security-partner-engagement>
- International Organization for Migration (b.t.). Global compact for migration. <https://www.iom.int/global-compact-migration> adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- International Organization for Migration (2021). Migration Health 2019 Activities Overview: Leave no Migrant Behind. Geneva. Sf.6
- İlhan, M. N., Gözlu, M., Atasever, M., Dündar, M. A., Büyükgök, D., ve Barkan, O. B. (2016). Göç ve Halk Sağlığı. SASAM ENSTİTÜSÜ SASAM Yayınları,(7. sayı).
- Küçük, A. Türkiye'de Göç Ve Sağlık Politikaları Analizi: "Sihhat Projesi" Örneği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(47), 473-496.
- Mardin, D., Özvarış, Ş. B., Sakarya, S., Kayı, İ., Gürsoy, G., Yukarıkır, N., ve Başpınar, A. (2020). Covid-19 sürecinde Türkiye'de göçmen ve mültecilerin durumu. *Sağlık ve Toplum Özel*, (01.11).
- Oytun, O., ve Gündoğar, S. S. (2015). Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye etkileri ORSAM ve TESEV Raporu (Rapor no: 195 s 20). Ankara: ORSAM Yayınları.
- Sharara S.L., Kanj S.S, "War and infectious diseases: Challanges of the Syrian War". *PLOS Pathogens*, 2014, 10(11): 1-4
- Sihhat Projesi (b.t.). Proje Faaliyetleri. https://st.sihhatproject.org/proje-faaliyetleri_0-657 adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (2006). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5510.pdf> adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2011). Sağlığın teşviki ve geliştirilmesi sözlüğü. Bakanlık Yayın, 814(1). Sf.6.
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2015). Geçici Koruma Altına Alınanlara Verilecek Sağlık Hizmetlerine Dair Esaslar Yönergesi. <http://www.madde14.org/images/5/56/SagBakYonergeDegisiklik54567092.pdf> adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2019). Pandemi influenza ulusal hazırlık planı. https://grip.gov.tr/depo/saglik-calisanlari/ulusal_pandemi_plani.pdf adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Sağlık Bakanlığı ve T.C. İçişleri Bakanlığı (2020). Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Göç

- İdaresi Genel Müdürlüğü ve Sağlık Bakanlığı Arasında Götürü Bedel Üzerinden Sağlık Hizmeti Alım Protokolü. <https://khgmfinansalanalizdb.saglik.gov.tr/Eklenti/41315/0/2021-yili-goc-idaresi-genel-mudurlugu-ve-saglik-bakanligi-arasinda-goturu-bedel-uzerinden-saglik-hizmet-alim-protokolupdf.pdf> adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Resmi Gazete. (2020a). Sosyal güvenlik kurumu sağlık uygulama tebliğinde değişiklik yapılmasına dair tebliğ. Sayı: 31094 <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/04/20200409-7.htm> adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Resmi Gazete. (2020b). 13/04/2020 tarihli ve 2399 sayılı cumhurbaşkanı kararının eki. Sayı:31099 <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/04/20200414-16.pdf> adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- Turan, M., Kaya, A. A., ve Sezen, İ. (2018). Türkiye'deki Suriyeli misafirler ve ilişkilendirilen bulaşıcı hastalıklar. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 7(4), 119-127
- Tülek, N. (2019). Göç, bulaşıcı hastalıklar ve sürveyans. Göç ve Sağlık. (T.C. Sağlık Bakanlığı Yayın No: 1147, s 70-81) içinde. Uzerler Marbaacılık.
- Türk Tabipleri Birliği. (2014). Suriyeli sığınmacılar ve sağlık hizmetleri raporu (Birinci Baskı, s.15). Türk Tabipleri Birliği Yayınları.
- United Nations Development Programme. (1994). Human Development Report 1994. Oxford University Press. Ss.24-28.
- UNICEF (b.t.). Bağışıklama. <https://www.unicef.org/turkey/ba%C4%9F%C4%B1%C5%9F%C4%B1klama> adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- UNESCO ve UNAIDS. (2000). Migrant populations and HIV, AIDS: the development and implementation of programmes: theory, methodology and practice. https://data.unaids.org/publications/irc-pub01/jc397-migrantpop_en.pdf adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- United Nations High Commissioner for Refugees. (2017). Access to health care services for foreigners under international protection in turkey. <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/59198> adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- United Nations High Commissioner for Refugees. (b.t.). Sınır ötesi insani faaliyetler. <https://www.unhcr.org/tr/sinir-otesi-faaliyetler> adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.
- Voss, M., Wahedi, K., and Bozorgmehr, K. (2020). Health Security in the Context of Forced Migration. Health policy and systems responses to forced migration. Cham: Springer, 119-39. Ss.124.
- World Health Assembly, 70. (2017). Promoting the health of refugees and migrants: draft framework of priorities and guiding principles to promote the health of refugees and migrants: report by the Secretariat. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/274829>
- World Health Organization. (2005). International Health Regulations 2005. (Second edition). World Health Organization Press. Sf.9;10
- World Health Organization. (2007). The World Health Report 2007: A Safer Future: Global Public Health Security In The 21st Century. World Health Organization Press. Ss 1-21.
- World Health Organization. (2016). Tuberculosis control in migrant populations :guiding principles and proposed actions. Manila: WHO Regional Office for the Western Pacific. Sf.3.<https://apps.who.int/iris/handle/10665/246423>
- World Health Organization. (b.t.) Health security. https://www.who.int/health-topics/health-security/#tab=tab_1 adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.